

Franckesche Stiftungen zu Halle

Adami Rechenbergi[i] Svmmarivm Historiae Ecclesiasticae

Rechenberg, Adam

Vitembergae, MDCCLXVII

VD18 12484725

Caput III De Seculo IX Christiano

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha55-1-213274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha55-1-213274)

PERIODI III

HISTORIAE ECCLESIASTICAE

CAPVT III

DE

SECVLO IX CHRISTIANO

§. I.

Infelix Seculum IX uocatur, cum dicente PLATINA in *Formoso I*, una cum industria Imperatorum, simul etiam Pontificum uirtus et integritas defecerit; uel quod infelicitatem magis arguit, cum superstitio in templis, barbaries in Scholis, uitia morum in uita et contentiones et schismata in Ecclesia regnarent.

§. 2. Nos primum clariores *SCRIPTORES* recensemus; quos inter *Nicephorus*, Patriarcha Constantinopolitanus, qui prolixam *Epistolam* ad Leonem III, Papam Rom. exarauit. Vid. *BARON. Tom. IX. ad annum DCCCXI, num. 19.* Scripsit etiam *Breniarium Historiae*, quod *Dionysius Petauius* publicauit: item *Chronologiam Tripartitam* Graece a *Scaligero* primum cum *Chronico Eusebiano* editam. Vid. *CAVE Hist. Lit. fol. 507.* *Post Chronologiam Imper. R. 160.*

§. 3. *THEODORVS STVDITES*, a monasterio, cui praefuit, ita dictus. *Varia eius opuscula in Biblioth. PP. Tom. XIV, extant.* Recenset illa *CAVE in Hist. Lit. fol. 511.* *Bellarminus* ait, cum miraculis clarum anno *DCCCXXVI* migrasse in coelum. Discipulus

Dieß ist ein güt. Misericordia, welches durch das Christliche Liebesoffizium
in Rom. durch die gütliche Hand des Herrn. aus dem Himmel. durch das
Heil. Geist. in der Welt. in der Welt. in der Welt. in der Welt.
Klein, das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist.
Zeit, ist mit dem Herrn. durch das Christliche Liebesoffizium. in
der Welt. in der Welt. in der Welt. in der Welt. in der Welt. in der Welt.
man fühlt. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist.
von einem, das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist. das ist.

LIBR. MUSEO. ACCIDENTALIS

—

ANNO 1711

HISTORIAE ECCLESIASTICAE

—

SECVLO II. CHRISTIANO

—

I. In nomine Domini Amen. Hic incipit
historia ecclesiae christianae a
fundamentis usque ad
tempus Constantini Imperatoris
et usque ad presentem
aetatem.

—

pulus eius *Naukratius*, Monachus Constantinopolitanus, strenuus iconolatriae assertor, *Tr. de persecutionibus* *ἱκονοδοξίας* scripsit.

§. 4. AGOBARDVS, Gallus, uaria opuscula collegit, quae *Papirius Massonius* primum publicauit. Opera eius *Baluzius* cum notis anno 1666 edidit Parisiis. Conf. PETR. DE MARCA *Concord. Imper. et Sacerd. Lib. IV, c. 11, §. 3, 4*. Sed hoc clarior fuit *Eginhardus* Germanus, *Carolo M. a Secretis*, et deinde Abbas *Sellingstadiensis* factus; praeter uitam *Caroli M. Annales rerum gestarum Pipini*, et alia conscripsit. Vid. CAVE *Hist. Lit. fol. 517*, et NATAL. ALEX. *Hist. Eccles. Sec. IX, pag. 180*. *Agobardus scripsit aduersus Felicem librum.*

§. 5. FRECVLFVS, Episcopus Lexouienfis, *Chronicon* in duos Tomos diuisum reliquit, Heidelbergae editum. Item *Epistolam ad Rabanum Maurum*, Abbatem Fuldensem et deinde Episcopum Moguntinum, qui *commentarios* in sacram Scripturam collegit. Opera eius in VI Tomos distincta Coloniae anno 1627 excusa prostant. CAVE *Hist. Lit. fol. 541*.

§. 6. VSVARDVS, Gallus, *Alcuini* discipulus, *Martyrologium* condidit, de quo uid. NAT. ALEX. *Hist. Eccles. Sec. IX, cap. III, art. XVII*. ISIDORVS Mercator *Epistolas decretales* compilauit, quae sub nomine Pontificum Rom. extant. Vid. CAVE *Hist. Lit. fol. 514, seqq.*

§. 7. PASCHASIVS RATHBERTVS, Abbas Corbeienfis, tempore *Ludonici* Imperatoris *Librum de Corpore et Sanguine DOMINI* composuit, qui in *Biblioth. P. P. Tom. XIV* extat. Laudat illum *BELLARMINVS* de *Script. Eccles.* libro. *Bertramus* uel *Ratramus*, Monachus uel Presbyter Corbeienfis, *Librum de Eucharistia* composuit Pontificiis exosum, Recbenb. H. E. K quod

quod Transubstantiationis dogma refellit. Plura eius scripta CAVE *Hist. Lit. fol. 530*, recenset.

§. 8. WALAFRIDVS STRABO, seu STRABVS, *Rabani Mauri* discipulus, ex Monacho Benedictino Abbas factus, praeter Librum de *Officiis diuinis*, alia opuscula collegit. Tribuitur ipsi etiam *Glossa ordinaria interlinearis in sacram Scripturam* ex Patribus collecta. Vid. NATAL. ALEXANDR. *Hist. Eccles. Sec. IX, c. 3, p. 232*.

§. 9. HINGMARVS, nobilis Gallus, Episcopus Rhemensis, inter celeberrimos huius aevi scriptores relatus, uir pius et doctus, multa composuit opera, quae *Sirmondus II* Tomis digesta publicauit. Vid. CAVE *Hist. Lit. fol. 537*.

§. 10. REMIGIVS, Gallus, Archi-Episcopus Lugdunensis, *Hincmari* Antagonista, libellum de *tenenda immobiliter sacrae Scripturae ueritate* composuit. Vid. CAVE fol. 545. Huic iungimus *Iohannem Eriugenam*, Scotum, *Caroli Calui* Imperatoris tempore clarum, quem discipulos ob inflexam morum duritiam stylis et graphiis confodisse, traditur; de *Diuisione naturae libros V*. Oxoniae anno 1681 editos reliquit: item Librum de *Praedestinatione* contra *Gottschalcum* composuit.

§. 11. GOTTOSCHALCVS, etiam *Fulgentius* dictus circa medium huius seculi clarus, gente Gallus, Monachus, libellum de *Praedestinatione*, scripsit; et cum de *absoluto Praedestinationis decreto* curiose magis, quam pie disputaret, alios doctores offendit, et *Caluino* hoc errore praelusit. *Vsserius* historiam eius composuit, quae Hanoniae an. 1662 recusa fuit.

§. 12. ANASTASIYS, Abbas Romanus et Bibliothecarius, uir Graece et Latine doctus, *Hist. Eccles.*
et

ns.

2-

b-

1-

12

2-

1,

2-

1-

c

E

2-

1-

c

E

2-

1-

c

E

2-

1-

c

E

2-

1-

c

E

2-

1-

c

E

2-

1-

c

E

2-

1-

c

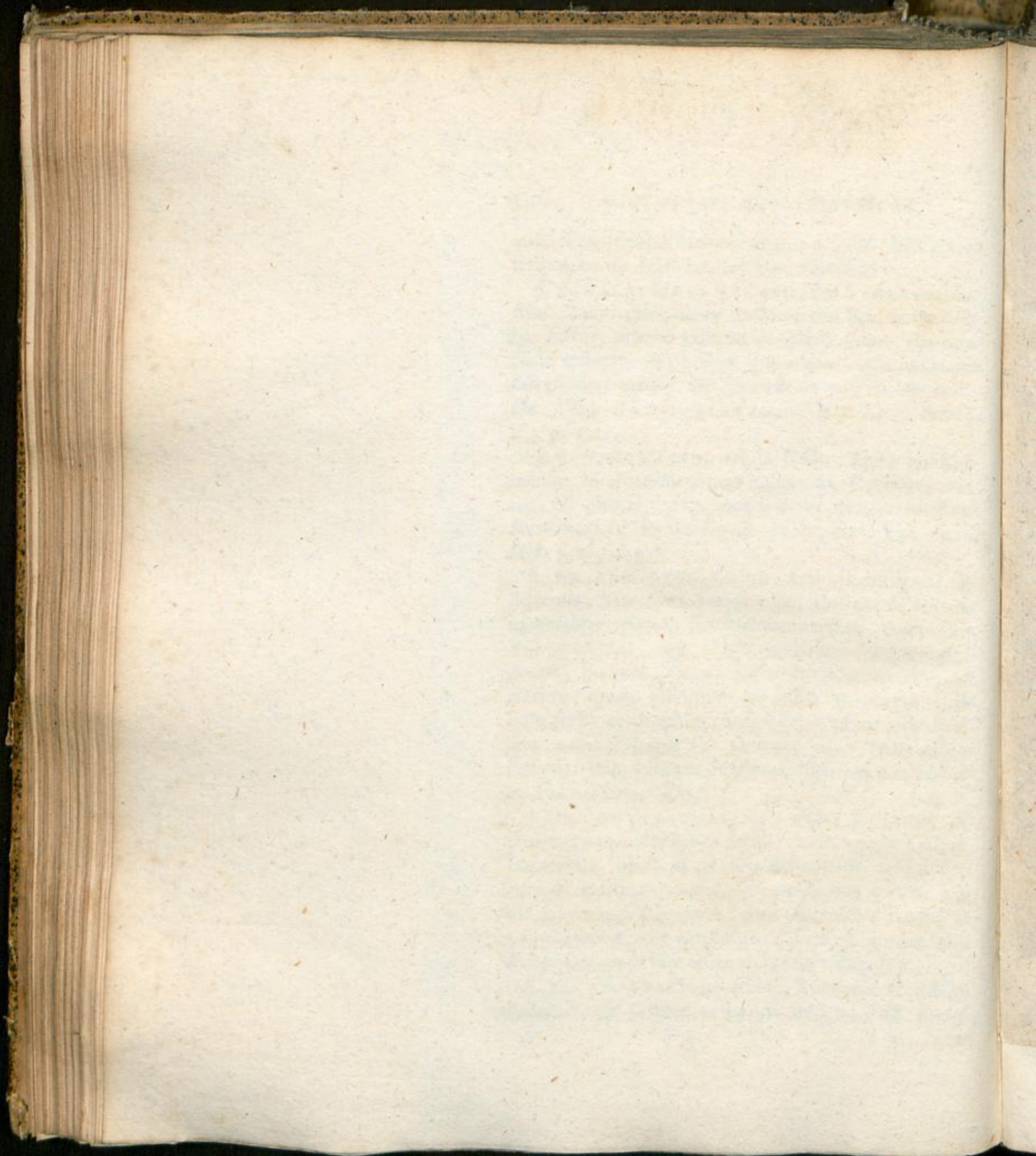
E

2-

1-

c

E

et *uitas Pontificum* descripsit. VOSSIVS *Lib. II, de Hist. Lat. cap. 35.* cum *Anastasio* Presbytero, Cardinali *S. Marcelli* confundit. Vid. CAVE *Hist. Lit. fol. 559*, et LABBEVM *Tom. I, pag. 252.*

§. 13. HAYMO, Anglo-Saxo, discipulus *Alcuini*, Episcopus Halberstadiensis circa medium huius seculi clarus, *commentarios in libros sacrae Scripturae*, et *pericopas Euangelicas Dominicales*, homilias non tantum reliquit: sed et *Epitomen Hist. Eccles.* a *Madero* Helmstadii editam composuit.

§. 14. EVLOGIVS, Presbyter Cordubensis, Martyr factus, iuxta *Mabillonium* studio, non professione Monachus fuit; qui *Memoriale Martyrum*, item *Apologeticum* pro Martyribus, et *Exhortationem* ad Martyrium conscripsit. Vid. *Bibl. PP. Tom. XIX*, edir. Lugdun.

§. 15. PETRVS SICVLVS, uir nobilis, *Basilii* Imperatoris aetate celebris, cuius etiam legatus ad Armenos pro redimendis captiuis fuit. *Matth. Raderus* eius *Historiam de Manichaeorum* haeresi anno 1604 Ingolstadii publicauit.

§. 16. RHEGINO, Monachus Prumiensis in dioecesi Treuirensi, circa exitum huius seculi celebris, duos Libros *Chronicorum*, duosque Libros de *Eccles. disciplina et Religione Christiana* a *Steph. Baluzio* cum notis editos, quae editio Helmstadiensi praefertur, reliquit.

§. 17. Plures hic ex *Latinis* Scriptoribus celebres, ut *Aimoni*, Monachus Gallus, *dao* Viennensis, *Amalarius* Fortunatus, *Ludgerus*, *Nidhardus*, *Aluarius*, *Theodulphus*, *Notgerus*, et alii, memorantur, quos BELLARMINVS de *Scriptor. Eccles.* LABBAEVS, NATAL. ALEXANDER et CAVE in *Hist. Lit.* describunt.

§. 18. Nos ex *Graecis* adhuc addimus doctissimum et celeberrimum *Photium*, Patriarcham Constantinopolitanum, librorum helluonem incomparabilem. *Bellarminus* et *Baronius* eius ambitionem notant, quod autor schismatis inter Ecclesiam Graecam et Latinam fuisset. Extant inter opera eius *μυρίοβιβλον* siue *Bibliotheca*, *Epistola*, *Nomocanon*, libellus *de Synodis* et alia a *CAVE* in *Hist. Lit.* fol. 552, recensita. Ex libro eius de *Officio Principis* excerpta edidit NAT. ALEXANDER *Hist. Eccles. Sec. IX, art. 25.*

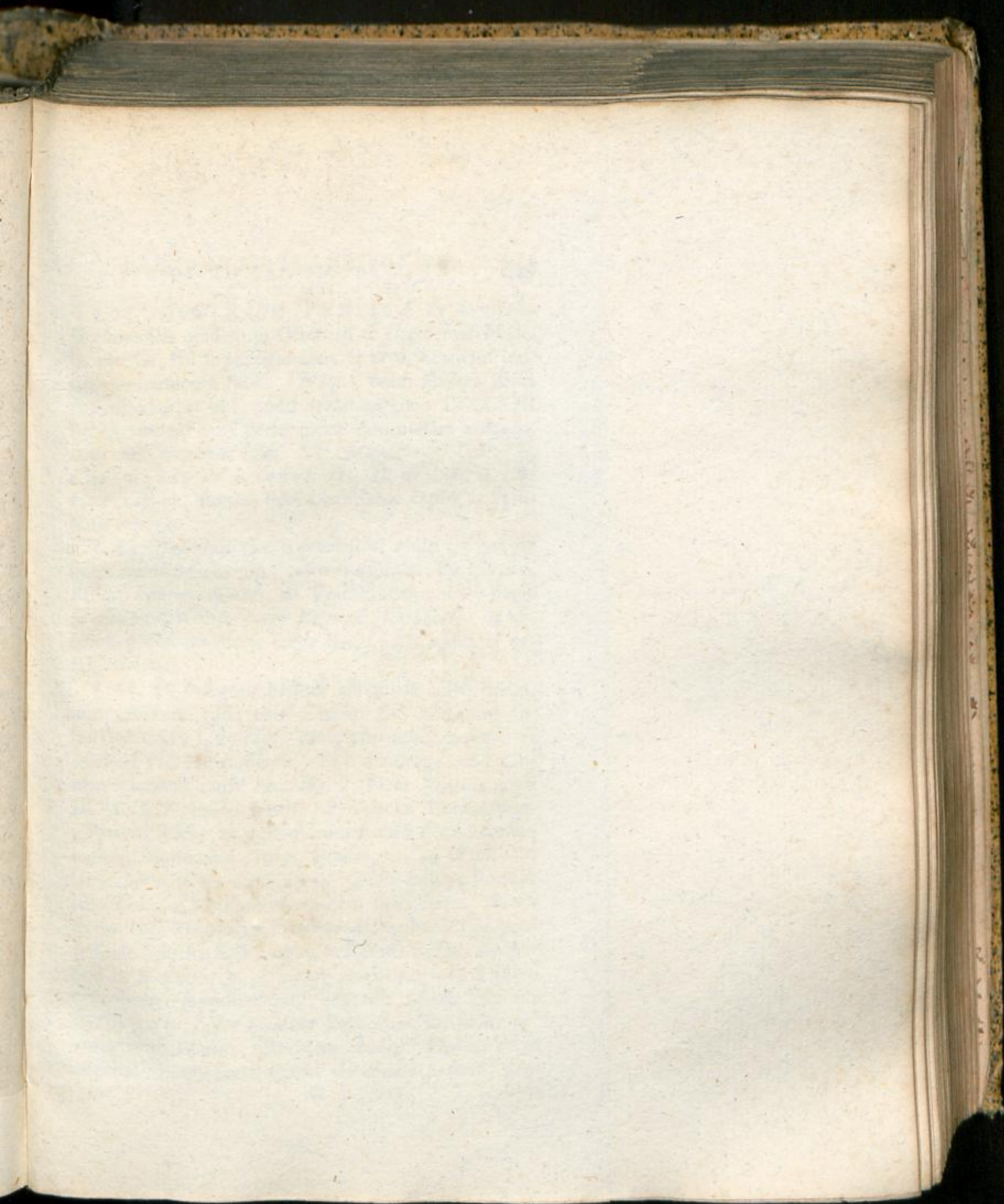
§. 19. Antagonista *Photii* fuit *NICETAS David Paphlago*, Episcopus in Paphlagonia, qui reliquit *uitam S. Ignatii*, Patriarchae Constantinopolitani, item *XII Apostolorum Concordiam* apud COMBEFISIVM *Auctar. Biblioth. PP.* Vid. L. ALLATIVM in *Tom. I, Graec. Orthod.*

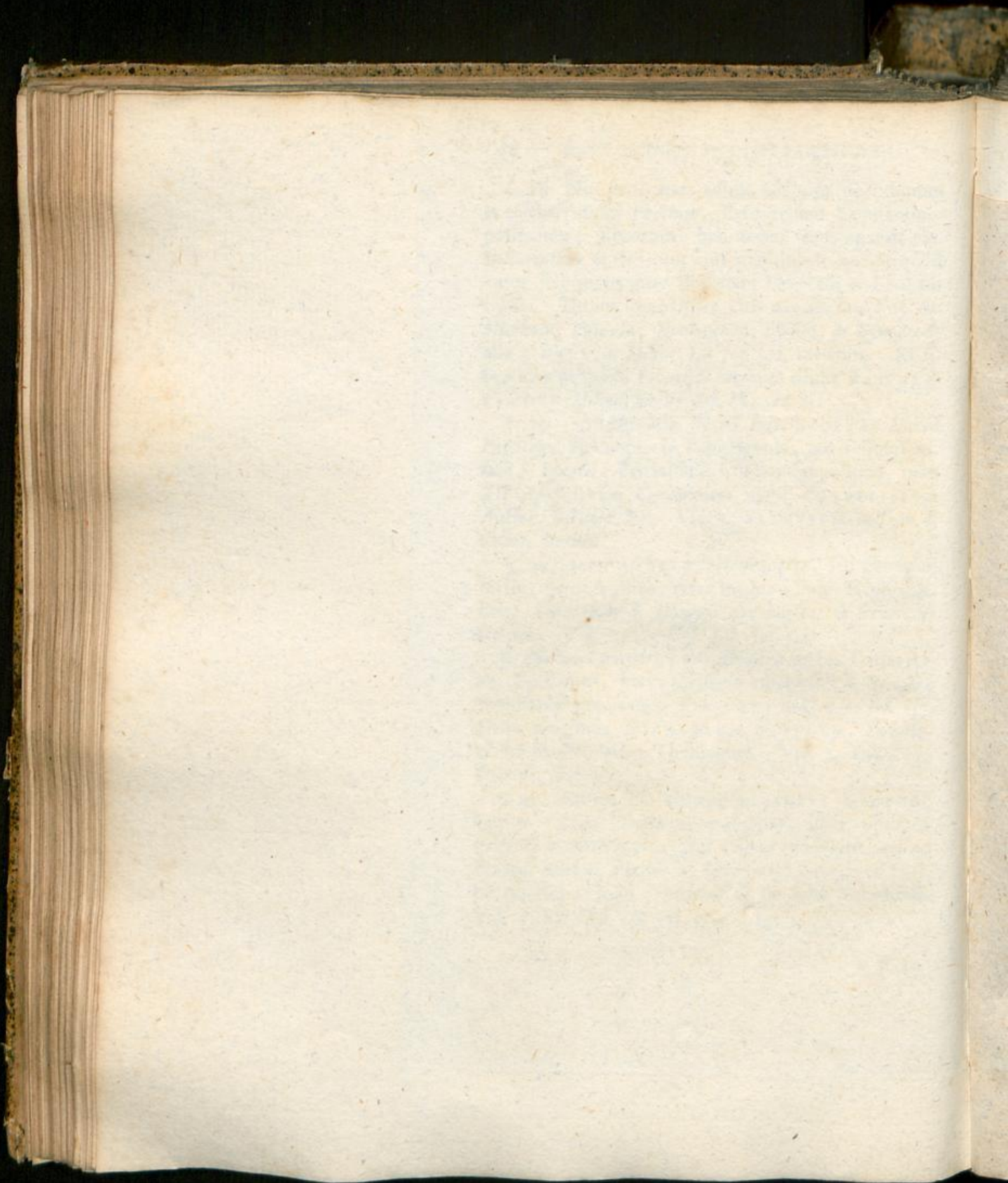
§. 20. *METHODVS*, *Homologeta*, seu *Confessor* dictus; gente Siculus, circa medium huius seculi celebris, *Encomium S. Dionysii Arcopagitae* et *Orationes* scripsit. Vid. *CAVE Hist. Lit.* fol. 533.

§. 21. *THEODORETVS*, *Abucara* dictus, *Cariae* Archi-Episcopus, uaria *Opuscula* composuit a *Gretsero* Ingolstadii publicata. Vid. *CAVE Hist. Lit.* fol. 557. Huic iungimus *MICHAELEM PSELLVM*, Philosophum magis, quam Theologum. Vid. L. ALLATII *Diatrib. de Psellis.*

§. 22. Agmen hic claudat *BASILIVS MACEDO*, Imper. factus Constantinopolitanus, inter optimos Principes numerandus, qui *Capita exhortationum ad Leonem Filium*, Parisiis et Hamburgi Graece et Latine publicata, item *Orationes* et *Epistolas* composuit. Vid. *CAVE Hist. Lit.* fol. 556.

§. 23.

§. 23. *DOCTRINA PVBLICA* ex Symbolis Oecumenicis quidem in Orientali et Occidentali Ecclesia retenta, sed superstitionibus et erroribus iam inolitris contaminata fuit. *Vtraque* enim *Ecclesia* illam profitebatur, et in Synodo *Arelatensi* anno DCCCXIII habita, eadem cum declaratione quorundam articulorum fidei repetita fuit. Vid. *Magdeburg. Cent. IX, c. 4.* RABANVS MAVRVS *Lib. II, de Institut. Clericor. cap. 57*, summa fidei Christianae capita ex Symbolis repetit.

§. 24. *Doctrinae* tamen *symbolicae* multi errores de inuocatione Sanctorum, cultu imaginum, Purgatorio, Missa, operum merito, de Transubstantiatione panis et vini Eucharistici error *Paschasi Rathberti*, de absoluta praedestinatione error *Godeschalci* additi et defensi fuerunt.

§. 25. In *Orientali Ecclesia* adhuc de cultu imaginum certatum fuit; cum eundem *Leo Armenius* anno DCCCXIV fustulisset; *Theophilus* uero *Augustus* et *Michael III* restituisent. Sed maiorem contentionem excitauit causa *Photiana*. Nam *Photius* anno DCCCXLIX, eiecto *Ignatio*, Patriarcha Constantinopolitanus factus, et post obitum *Ignatii* denuo confirmatus, dominatui Rom. Pontificum in Ecclesiam Graecam mascule repugnauit. Vnde odium Pontificum Rom. in *Photium* et eiusdem successores. Praesertim cum *Photius* a⁺ litionem ad Symbolum de processione Spiritus S, Filioque, a Latinis factam damneret, ac in *Encycl. p. 51*, ὡς περ καὶ ὁν κορονίδα Latinis exprobraret repudiaretque. Accessit deinde litigium de *Bulgaris*, quos *Nicolaus* Papa suae iurisdictioni, reclamante *Photio*, asserere contendit. *Photius* enim urgebat, Bulgariam Imperii Orientalis partem, gen-

temque hanc a Graecis primo ad fidem Christianam fuisse conuersam, adeoque Patriarchatui Constantino-politano se etiam submisisse. Hinc *Schisma* inter *Latinam* seu *Romanam* et *Graecam Ecclesiam* exortum, quod in hodiernum usque diem durat.

§. 26. Ceterum uero, praeter Iconolatrias hoc seculo *Godeschalcus*, (aliis *Gottoschalcus*,) Belga, professione Presbyter, *haereticis* iuxta *SIGEBERTVM* anno DCCCXLIX accensetur. Quia, ut *RABANVS* in *Epistola* ad *Euerhardum*, Comitem, scribit: *Diuulgatum in his partibus constat, quendam sciolum apud uos manere, qui dogmatizet, quod praedestinatio DEI omnem hominem ita constringat, ut etiam, si quis uelit saluus fieri, et pro hoc fide recta atque bonis operibus certet, ut ad uitam aeternam per DEI gratiam ueniat, frustra et incassum laboret, si non est praedestinatus ad uitam: quasi praedestinatione sua cogat hominem interire, qui autor est salutis nostrae, non perditionis, etc.* Hac de causa in Synodo Moguntina a *Rabano* conuocata *Godeschalcus* condemnatus, et a *Lupo Seruato* confutatus fuit. Vid. *AVENTINVM* Lib. IV, *Annal.* fol. 312. In Gallia *Hincmarus* et alii Episcopi a *Carolo Caluo*, Rege, *Carisiacum* conuocati *Godeschalco* quatuor *Capitula* opposuerunt, quae *F. SIRMONDVS* Tom. III *Concil. Galliae* inseruit. Vid. *NAT. ALEXANDRVM* *Hist. Eccl. Sec. IX et X*, *Dissert. II*, §. 8, et *VSSERII* *Godeschalcum et Praedestinatum*. c. *trouersiae historiam Hanouiae an. 1662 edit.*

§. 27. In Oriente *PAVLICIANI*, a *Paulo* et *Iobanne* nomine composito appellati, errores quosdam *Manichaeorum* resuscitarunt, quos Imperator *Michael* extinguere molitus est. Vid. *ZONARAM* Tom. III in *uita Michaelis* fol. m. 126, et *Continuatorem Historiae*

riae

riac P. DIACONI. Pestilentior fuit haeresis *Michae-
lis Balbi Amoraei*, in Phrygia nati, qui, memorante
ZONARA Tom. III, fol. no. Copronymum in omni-
bus imitans et Iudaeis addictus, Sabbato ieiunari ius-
sit: resurrectionem mortuorum et Daemonum existen-
tiam negavit, atque scortationem approbavit. *Zona-
ras* σύμμικτον ἀγέσων appellat, quod ex Gentilium et
Iudaeorum placitis mixta et confarcinata esset Secta.

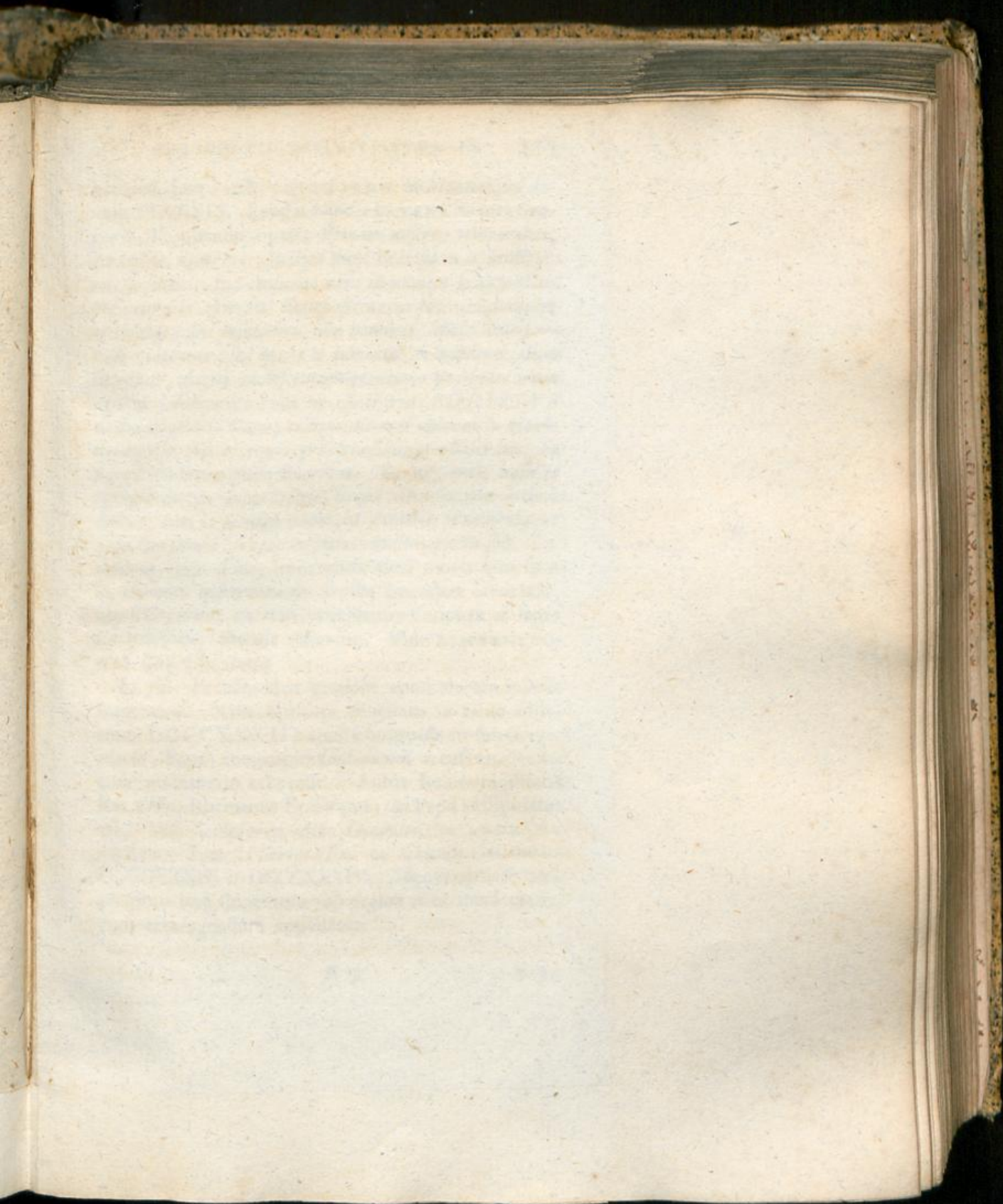
§. 28. RATRAMVS, (uulgo BERTRAMVS dictus,) Monachus Corbeienfis, in Gallia natus, Librum *de Corpore et Sanguine DOMINI* euulgavit, quo realem et substantialem Corporis et Sanguinis CHRISTI in S. Eucharistia praesentiam impugnauit, panem et calicem consecratum pro signis Corporis et Sanguinis CHRISTI tantum habens. Ideo a quibusdam ipsi haeresis imposita est. Sunt tamen quidam Pontificii, qui ipsum excusant, eumque in partes suas, quasi transubstantiationi fauisset, pertrahere laborant. Vid. Cardinal. PERONII Lib. II de Eucharist. in auctore 39, cap. 1, PETR. DE MARCA in Epistola ad P. Lucam d' Acherium editorem Spicilegii Tom. II, subnexa.

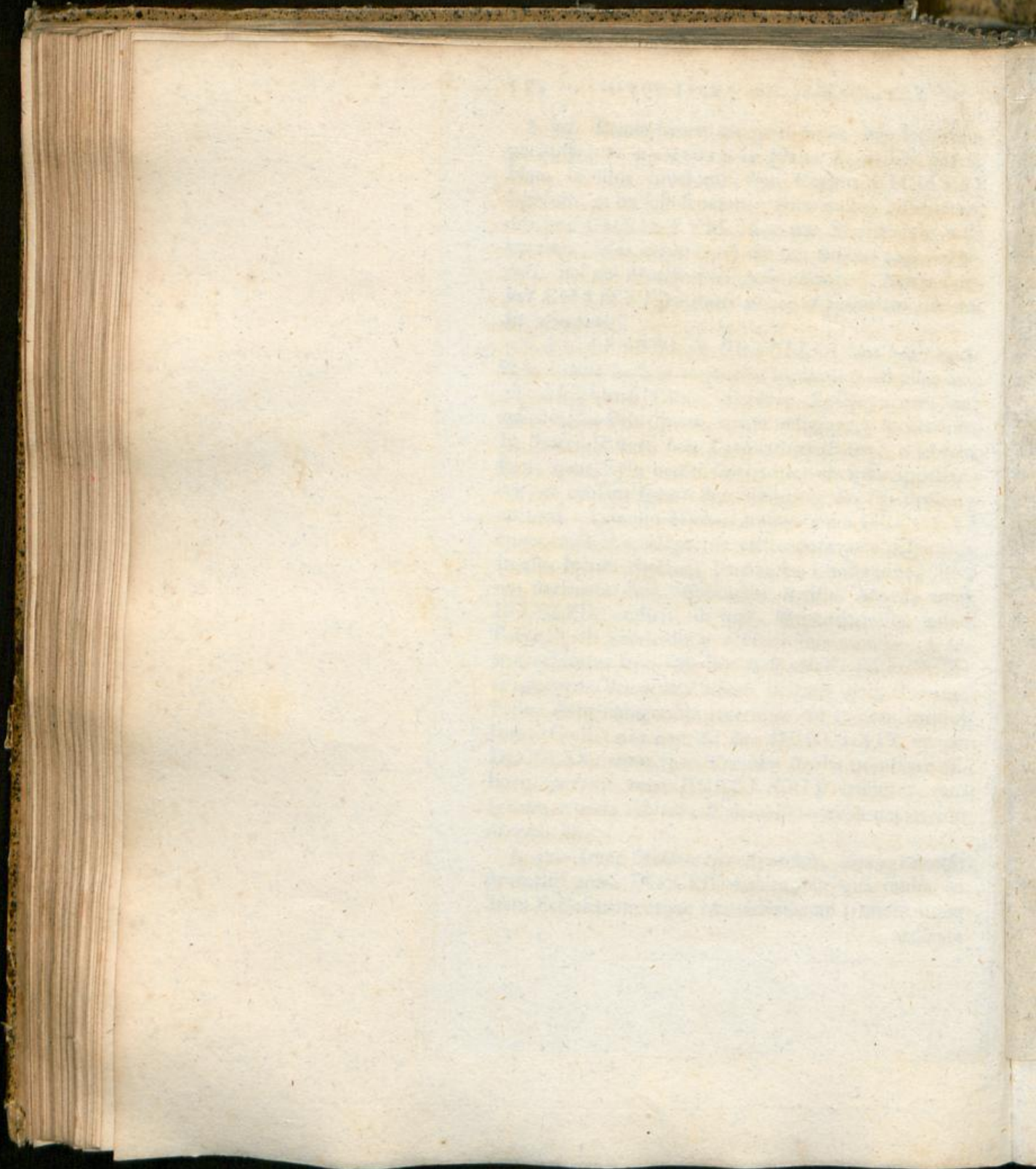
§. 29. Anno DCCCXLVIII mulier quaedam Sueuica THEODA (uel ut Annal. Francor. Fuldensibus ad annum Christi DCCCXLVII uocatur, ΤΙΟΤΑ) Pseudo-Prophetissa sectam condere molita, uisiones coelestes iactauit ac diem extremum eo ipso anno instare praedixit. Et cum multos dementasset, tandem confessa est, Presbyterum quendam sibi ea suggessisse. Iudicio igitur Episcoporum apud S. Albanum decretum fuit, ut flagellis cederetur. Vid. Annal. Metens. ad hunc annum et AVENT. Annal. Boior. Lib. IV, fol. 302.

§. 30. *Donatistarum* reliquias etiam hoc seculo superfuisse, ex REMIGIO in *Psalm. X*, colligi potest. Nam in illos inuehitur, qui Corpus CHRISTI scindunt, et eo sese separant; cum nullus iustificetur, nisi per CHRISTVM, siue per Ministerium iusti hominis. Vos autem (ait) dicitis, nullum posse iustificari, nisi per Ministerium iusti alicuius. Nonne Corpus CHRISTI separatis ab eo, et potentiam eius vobis usurpatis?

§. 31. SYNODI et CONCILIA hoc aevo multa in *Latina Ecclesia* conuocata leguntur; sed quae magis disciplinam Cleri, regimen Episcoporum, uel ipsas causas Principum, quam religionem spectarunt. In *Orientali* uero tria *Constantinopolitana*, celebrata sunt, quae stylo ueteri *Oecumenica* ab ipsis appellantur, et causam *Ignatii* Patriarchae ac *Photii* inprimis attinent. Primum *Michael* Imper. anno DCCCLXI conuocauit, in quo *Ignatii* eiectione confirmata, et *Photius* in eius locum euectus, Patriarcha *Constantinopolitana* declaratus fuit. Secundum *Basilium Macedo* anno DCCCLXIX indixit, in quo, *Photio* depulso, quod *Basilium* ob parricidium a sacris summouisset, *Ignatius* restitutus fuit. Et hoc *Romanenses* solum ex his tribus pro *Oecumenico octauo* habent: quia *Photius*, Papae Rom. antagonista acerrimus, in eo exauctoratus fuit. Conf. BARON. ad an. DCCCLXIX et an. DCCCLXX, num. 73. Tertium *Basilio* nominato adhuc imperante anno DCCCLXXIX habitum, quo *Ignatio* e uiuis sublato, *Photius* Patriarchatum iterum adeptus est.

§. 32. Inter *Occidentales Synodos*, *Aquisgranensis* praecellit anno DCCCXIX habita, in qua multa de Statu Ecclesiarum atque Monasteriorum tractata atque ordinata

ordinata sunt, teste EGINHARDO in *Manual.* ad annum DCCCXIX. Laudat hanc PLATINA in uita Gregorii IV, quando optat: *Vtinam nostris temporibus, Ludouice, uiueres! indiget nunc Ecclesia tuis sanctissimis institutis, tua censura, adeo in omnem luxum et libidinem sese effundit Ecclesiasticus ordo; coccineos et trabeatos nunc inspiceres, non homines, quod leue fortasse uideretur, sed equos et iumenta, praecedente, dum incedunt, magno adolescentum et altero presbyterorum agmine subsequente, non in asinis, ut CHRISTVS nostri dogmatis autor, et bene uiuendi unicum in terris exemplar, sed in equis praefereocibus et phaleratis, ac si ex hoste triumphum ducerent. De argenteis uasis et egregia eorum suppellestile, deque cibariis non attinet dicere, cum et Siculae dapes, et Attalica ornamenta, et uasa Corinthia, si haec inspicias, nullius pretii sint. Ludouicus enim Pius, Imperator, cleri mores iam tum in omnem deformitatem lapsos emendare laborauit, quod Capitula, ut tum uocabantur Canones et leges Ecclesiasticae, abunde testantur. Vid. LINDENBERGII Cod. LL. Antiq.*

§. 33. Paruam ideo gratiam apud clerum inierat Imperator. Nam Episcopi concitatis in hunc filius, anno DCCCXXXIII apud Compendium sub Gregorio IV, Papa, congregati Ludouicum accusatum et inauditum imperio exuerunt. Autor huius iniquitatis fuit Ebbo, Rhemensis Episcopus, cui Papa adstipulatus est. Vid. *Scriptorem uitae Ludouici*, et ANDR. DVCHESNE *Tom. II Script. Fr.* et BARON. *ad annum DCCCXXXIII et DCCCXXXIV.* Ideo a cordatis Scriptoribus hoc Concilium *sacrilegum* et ex memoria rerum expungendum appellatur.

§. 34. *Lothario I*, imperante, plures *Synodi* institutae, ut *Meldensis* in Regno *Caroli*, *Franciae Regis*, de bonis Ecclesiasticis non profanandis. Vid. *BARONIVM ad annum DCCCXLV, num. 30, seq. Moguntina*, auspiciis *Ludouici*, *Germaniae Regis*, celebrata, qua *Godeschalcus* damnatus est. Vid. *Annal. Fuldens.* anno DCCCXLIIX, *BARON. ad annum DCCCXLIIX*, et *VOSSIVM Histor. Pelag. Lib. VII, cap. 4. Romana*, quam *BARONIVS ad annum DCCCLIII* refert, de moribus Cleri reformatis, et in qua *Anastasi*, Presbyter et Bibliothecarius depositus est, quod suam Ecclesiam quinquennio deseruisset. Vid. *VOSSIVM de Hist. Lat. II, 35.*

§. 35. *Synodus Ticinensis* anno DCCCLV imperante *Ludouico II*, uiuo adhuc *Lothario*, habita memorabilis est, quod Imperator Episcopis mandauit, ut ea disquirerent, quae emendatione opus haberent, sibi que renunciarent; Quod *BARONIVS ad annum DCCCLV, num. 4*, agnoscit, sed ut morem ex calamitate temporum enatum parum reuerenter perstringit. Patres autem ibi congregati farentur, Episcopos tum in coeribus non eam adhibuisse curam, quam debebant, eosdemque et Sacerdotes doctrinam et praedicationem uerbi satis negligenter tractasse: Archipresbyteros autem et aliorum titulorum custodes auaritiae studio Ecclesiarum redditus in priuatos usus redeigisse, in eaque re laicorum auxilio et fauore usos esse. Vid. *L. ALLATIVM de Ecclesiae Occident. et Orient. perpet. conf. Lib. I, c. 23.* De aliis *Synodis* hoc aeuo conuocatis, uid. *Magdeb. Centur. IX, cap. 9.*

§. 36. Quod *REGIMEN ECCLESIAE* externum attinet, Pontifices Romani illud quidem affectarunt absolutum; ita, ut *Nicolaus I*, Papa, non dubitauit *Michaeli*, Imperatori Constantinopolitano, exprobrare, quod se inconsulto *Ignatium* ab Episcopatu remo-

remo-

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

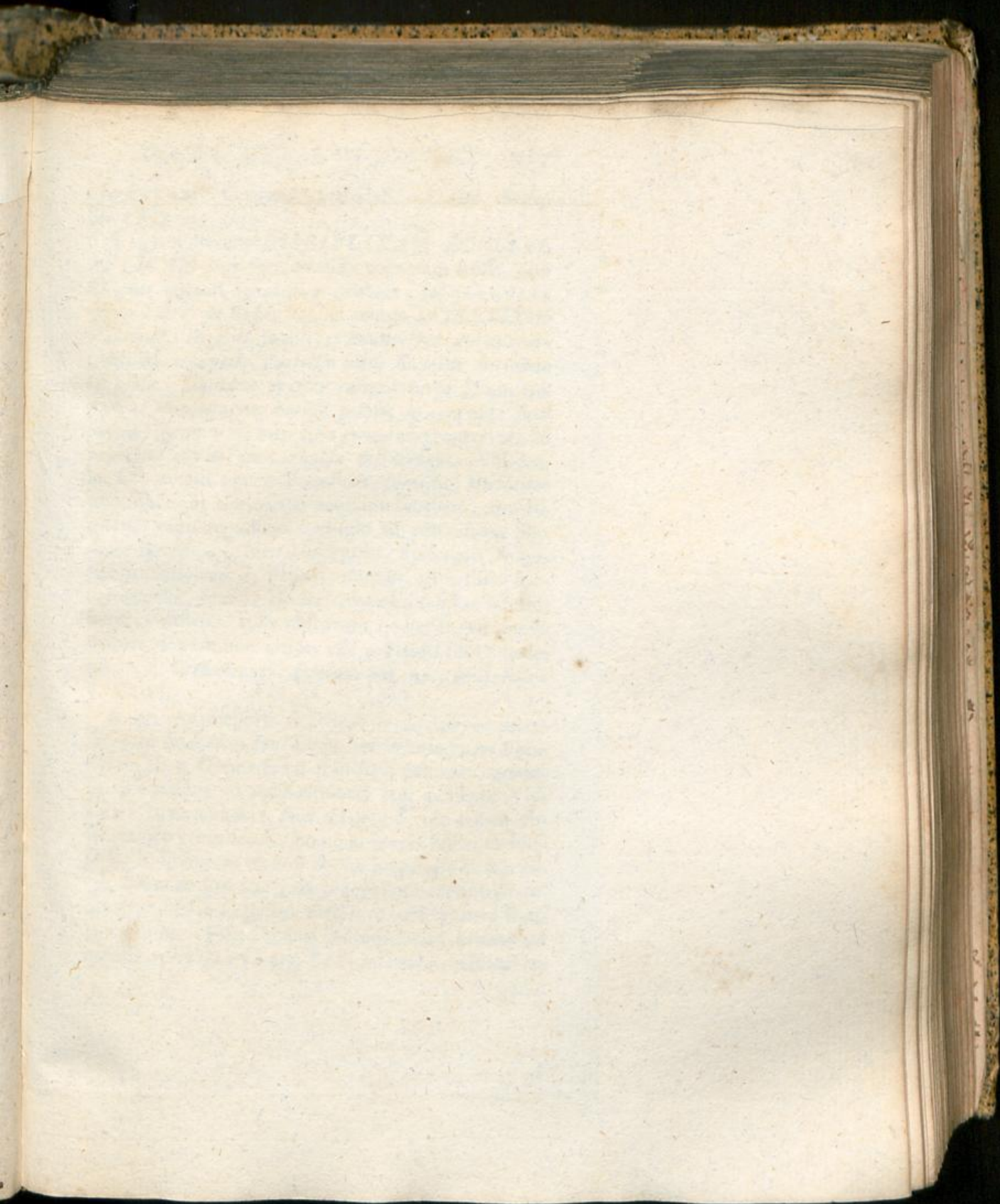
remouisset. Testantur de hominis typho etiam *Epistolae eius Decretales*. Vid. BLONDELL. *Prolegom. Pseudo-Isidori cap. XIX, pag. 90, seqq.* Ipse quoque, *Reginone* teste, magnanimo pectore Regibus et tyrannis imperauit, eisque, ac si Dominus orbis terrarum esset, autoritate praefuit. Erat enim, ut *Platina* iudicat, *tantae uenerationis ac maiestatis*, ut ab omnibus tanquam Numen coleretur. *Rauennatensem* etiam Ecclesiam, quae sese diu Papae primatui opposuerat, sibi cum Archiepiscopo subiecerat. Vid. PLATIN. in eius uita. *Hadrianus II*, Papa, *Carolo Caluo* excommunicationis fulmen ob usurpationem regni Nepotis sui *Lotharii*, comminari non dubitauit. Veruntamen non *Photius* tantum huic quaesito dominui masculae contradixit, sed et Imperatores uel Reges Germaniae nondum ius suum in Papam Rom. abdicauerant. Nam *EGINHARDVS* fide maxima dignus scriptor, cum mortem *Eugenii* Papae memorasset, *Annal. ad annum DCCCXXVII* addit. *Quo defuncto, Gregorius Presbyter sancti Marci electus, sed non prius ordinatus est, quam Legatus Imperatoris Romam ueniret, et electionem populi examinaret.* Conf. VOLATERRAN. *Lib. XXII, pag. 503.* Electio *Sergii II*, qui ante os porci dictus, Papa factus nomen mutauit, a *Lothario* Imperatore, filio Romam missio, confirmata fuit, teste SIGEBERTO *Gemblacensi* ad annum DCCCXLIV. Conf. *Annales Bertinian.* ad annum eundem. Ipse *BARONIUS* ad annum DCCCLV, num. 4, agnoscit, id moris fuisse, ut *Episcopi*, quae uellent in Ecclesia ordinari atque disponi, non nisi sacerdotali auctoritate per Canones constituerent, sed ea per capita digesta mitterent in palatium probanda ab Imperatore. *Carolus Caluus* anno DCCCLXXV Imperator creatus, iuris sui in ecclesiastica tenacissimus fuit,

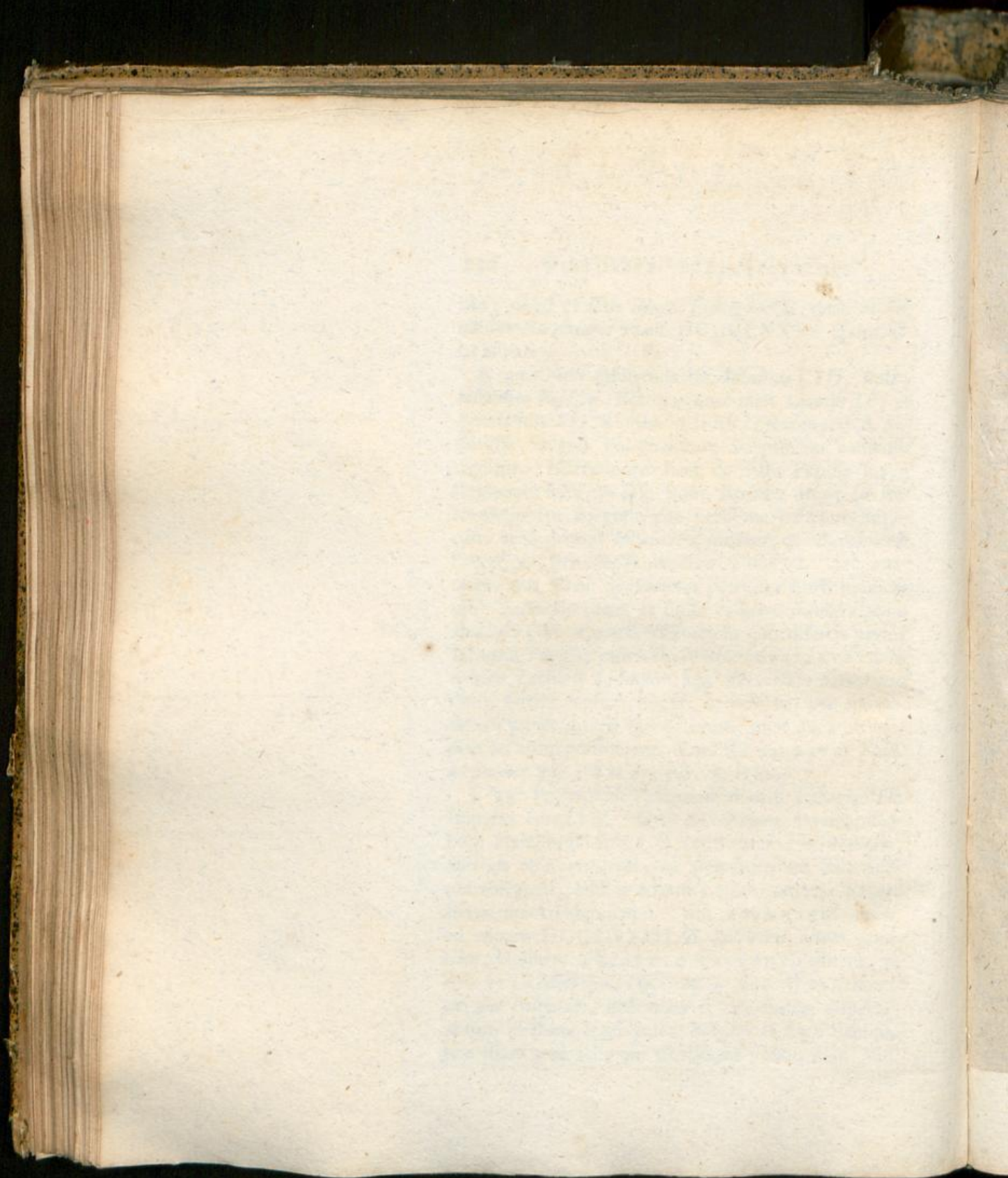
fuit, quod ex actis *Synodi Pontigonensis*, quae in *Analibus Bertinianis* ad an. DCCCLXXVI extant, factis adparet.

§. 37. Non omittenda hic *Iohannis VIII*, vulgo *Iohannae Papissae*, historia; quae inter *Leonem IV*, et *Benedictum III*, Romanam sedem, mentita sexum, obtinuisse, magno Pontificiorum Scriptorum consensu traditur. Narrationem hanc de dicta Papissa longa seculorum serie, in ipsa Rom. Ecclesia usque ad Reformationem coeptam pro uerissima habitam, superiori aevo primus *Iohannes Auetinus*, qui *Baronio* est haereticus, pro fabella uenditare ausus est. Sed ueritatem eius *Frid. Spanhemius* peculiari libro uindicauit. *Salmasius* penes se fuisse *codicem manuscriptum Anastasi* Bibliothecarii testatur, in quo disertis uerbis *Iohannis Papissae* uita lecta fuerit. BOECLERVS etiam in uita *Lotharii I*, Imper. pag. 118 refert, *Salmasium* sibi in Suecia confirmasse, se, ut primum per ualitudinem posset, literis mandaturum, quae ad adstruendam rei fidem pertinerent. Conf. Cl. SARRAVII *Epist. ad Salmas.* pag. 172 et 173, pag. 183 et 224.

§. 38. Propagatio Religionis interim *Ludouico Pio* Imperat. curae fuit. Nam *Anscharium*, Archiepiscopum *Hamburgensem* a se constitutum, in *Daniam*, *Sueciam* et *Normegiam*, ad praedicandum Euangelium ablegauit, addito adiutore praedicationis *Ebone*. Remorum Archiepiscopo. Vid. EGINHARD. *Annal.* ad annum DCCCXXIII, *S. Anscharii uitam geminam*, *Holmiae* a CLAUDIO ARRHENIO editam, et CRANZII *Metropol. Lib. I, cap. 19, seqq.* Gens *Slauonica*, per *Poloniam*, *Bobemiam* et *Morauiam* dispersa, *Auares* in *Dacia* confidentes, *Bulgari* et *Russi* denique hoc etiam aevo religione Christiana imbuti sunt. Vid.

SPAN-

SPANHEMII *Compend. Introduct. ad Hist. Eccles. Sec. IX*, p. 259, seqq.

§. 39. Ceterum *DISCIPLINAM ECCLESIASTICAM* hoc seculo ualde collapsam fuisse, non *Canones tantum Synodorum* probant, sed *SIGONIVS* etiam *Lib. V de Regn. Ital.* ad annum *DCCCLXXXIII* annotauit: *Regibus, inquit, et Pontificibus, assiduus certaminibus occupatis, paulatim uetus Ecclesiae disciplina est lapsa. Siquidem praeter caetera turpi Simoniacorum et Nicolaitarum haeresi polluta ac corrupta sunt omnia. Quorum illi interdicta sacrorum commercia, hi prohibita clericorum connubia defendebant. Vbi male, sed usitato tamen Pontificiis conuitio Nicolaitae uocantur, qui clericorum coniugio fauebant; cum Nicolaitae olim repudiato coniugio ad promiscuas libidines ferrentur. Ideo Huldericus, Episcopus Augustanus, Nicolaum I, Papam, monuit, ut a diris execrationibus, quibus clericos connubio iunctos infectabatur, desisteret: cum obscurum non esset, ad continentiae donum non omnes esse a DOMINO uocatos. Vid. Orthodoxogr. Patrum pag. 481, conf. supra §. XXXI.*

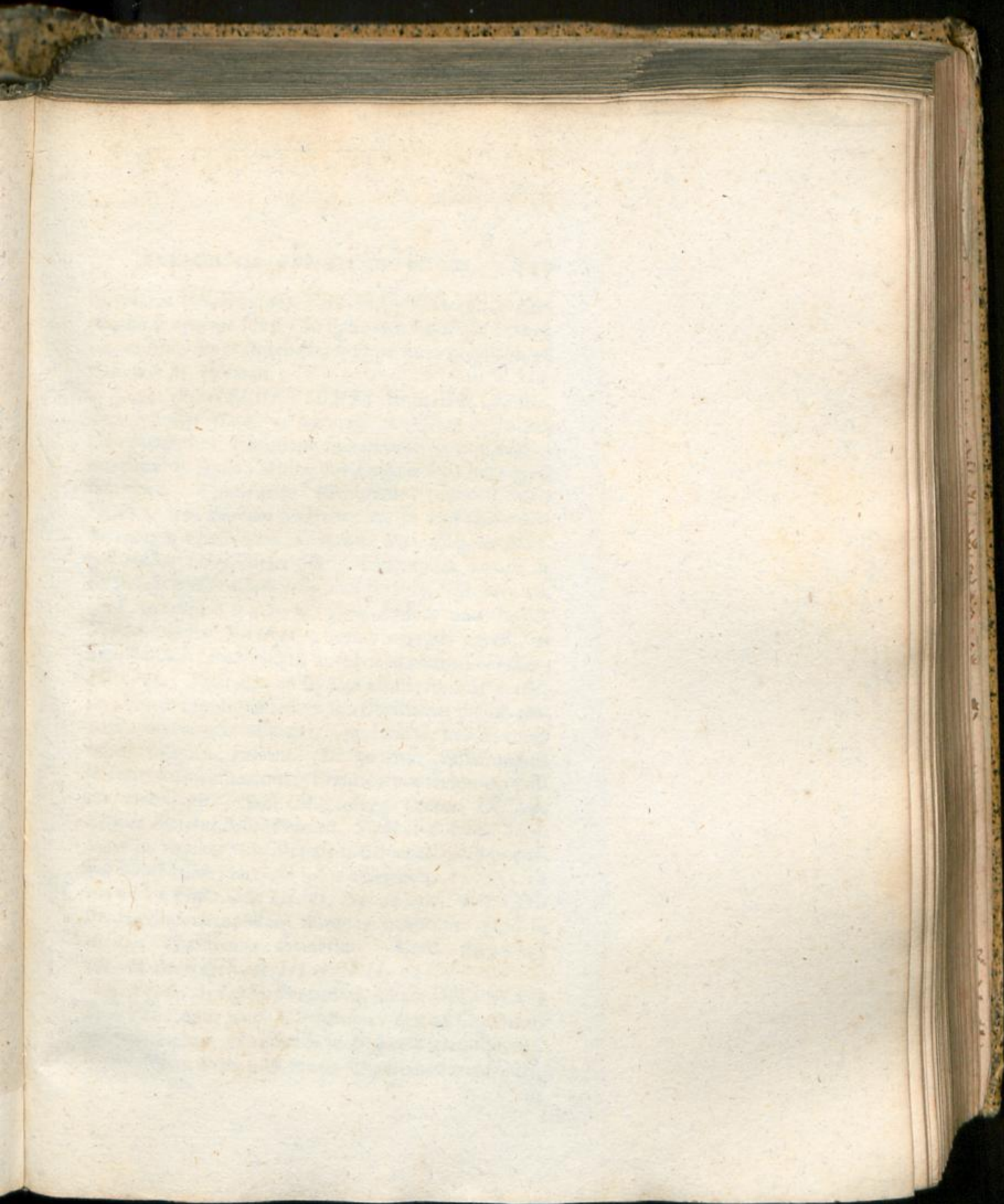
§. 40. Ad melioris doctrinae et disciplinae incrementum *Ludouicus Pius* sacras literas in *linguam Theudiscam*, h. e. Germanicam transferri primum curauit, ut ab omnibus ad aedificationem legi possent. Vid. *ANDR. DVCHESNII Tom. II, p. 326*, ubi tamen obserues pro genio seculi, homines magis sollicitos fuisse de *S. literarum mystico sensu, tropologia et αἰνῶν*, quam de *literali*: quae praepostera exponendi ratio quantum in Ecclesiam mali inuexerit, postera secula testantur. Hunc tamen sensum etiam *Ludouicum* nouisse, *THEGANVS cap. XIX* in laude eiusdem reponit.

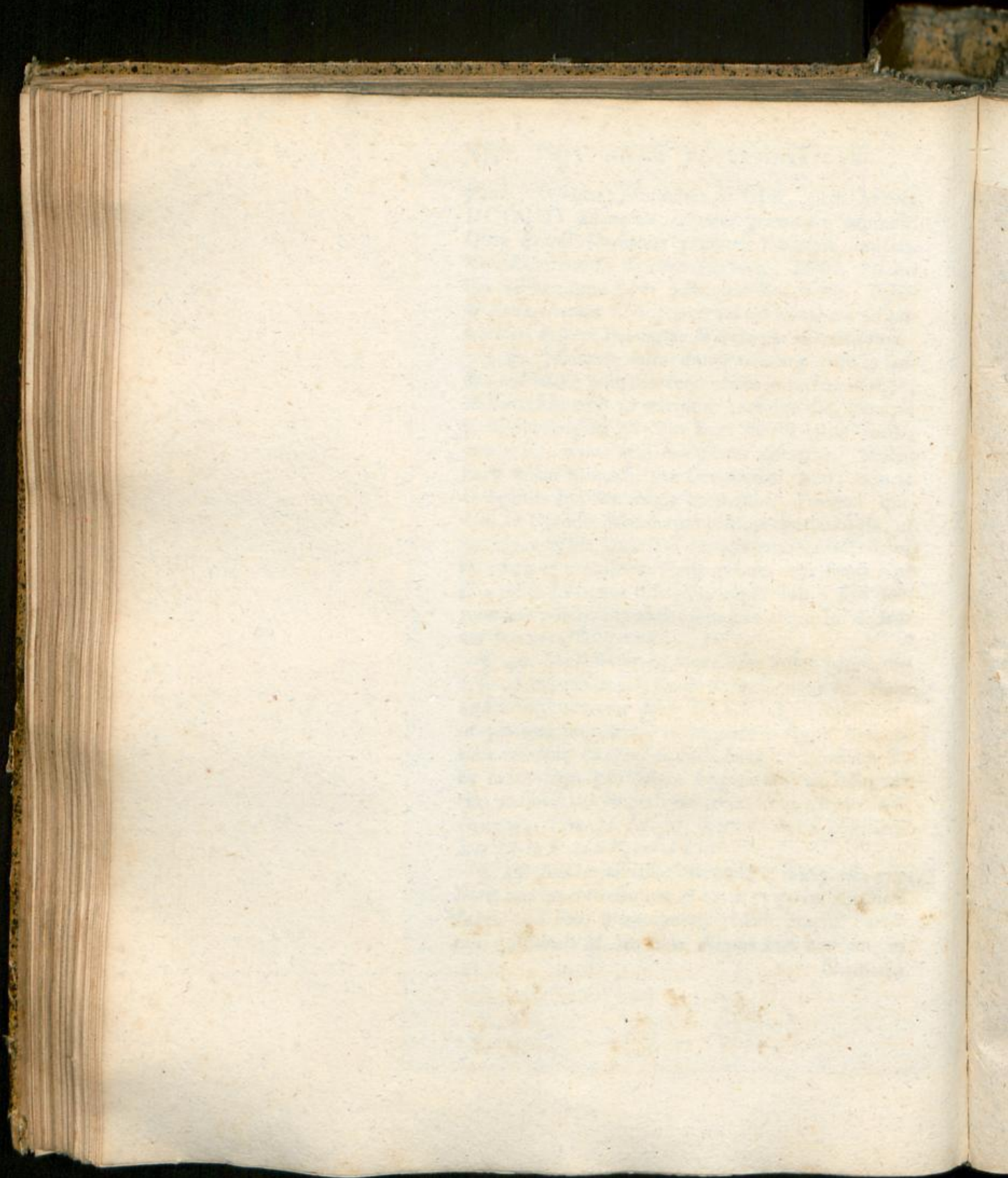
ponit. *Otfridus*, Monachus S. Galli, circa annum DCCCIII *Euangelia carmine germanico* expressit. Quae *Beatus Rhenanus* primum Frisingae, inuenit. Vid. *Libr. eius II de rebus German.* *Matth. Flacius* illa Basileae anno 1571 publicauit hoc titulo: *Otfridi Euangeliorum liber, ueterum Germanorum Grammaticae, Poëseos Theologiae praeclarum monumentum.*

§. 41. Maiorem cultus diuini externi partem in sanctis colendis, reliquiis requirendis transferendisque, Missis celebrandis ac miraculis confingendis, itemque peregrinationibus ad loca sacra meriti causa fuisse, omnes fere huius aevi Scriptores testantur. Monasteria etiam Monachi per Occidentem, otio, luxuria et flagitiis implere magis coeperunt. Fuerunt quidem in Synodis Sacerdotum et Monachorum uitia, ut ignauia, auaritia, luxuria et concubinatus uerita; Simonia etiam et uenationes Episcoporum reprehensa: At illis tollendis omnis disciplina impar fuit. Etsi poenitentiae publicae gradus canonicos aliqui in Ecclesiam reuocare satagerent.

§. 42. *Monasteriorum*, quae olim instar Scholarum erant, memorabilis hoc seculo *distinctio* occurrit. Nam *Ludouicus Imperator* anno DCCCXVII constituit, ut quaedam monasteria in Imperio et regno Francorum militiam facerent et dona ferrent: quaedam solis orationibus pro salute Imperatoris uel filiorum eius ac stabilitate Imperii uacarent. Vid. ANDR. DV-SCHENII *Tom. II, fol. 323*, et NAT. ALEX. *Hist. Eccl. Sec. IX et X, cap. V, art. VII.*

§. 43. *Scholae* officinae literarum et disciplinae melioris hoc aeuo constitutae a IO. LAVNOIO peculiari *Libro de Scholis* memorantur. Nam praeter *Parisiensem* a *Carolo M.* suadente *Alcuino* iam erectam, in Germania

Germania *Osnabrugensis*, *Corbeiensis*, *Fuldensis*, et *Hirsaugiensis* apertae sunt. In Italia iam *Papiensis*, *Patavina*, et *Bononiensis* florebant; quippe quae originem ad *Carolus M.* referunt.

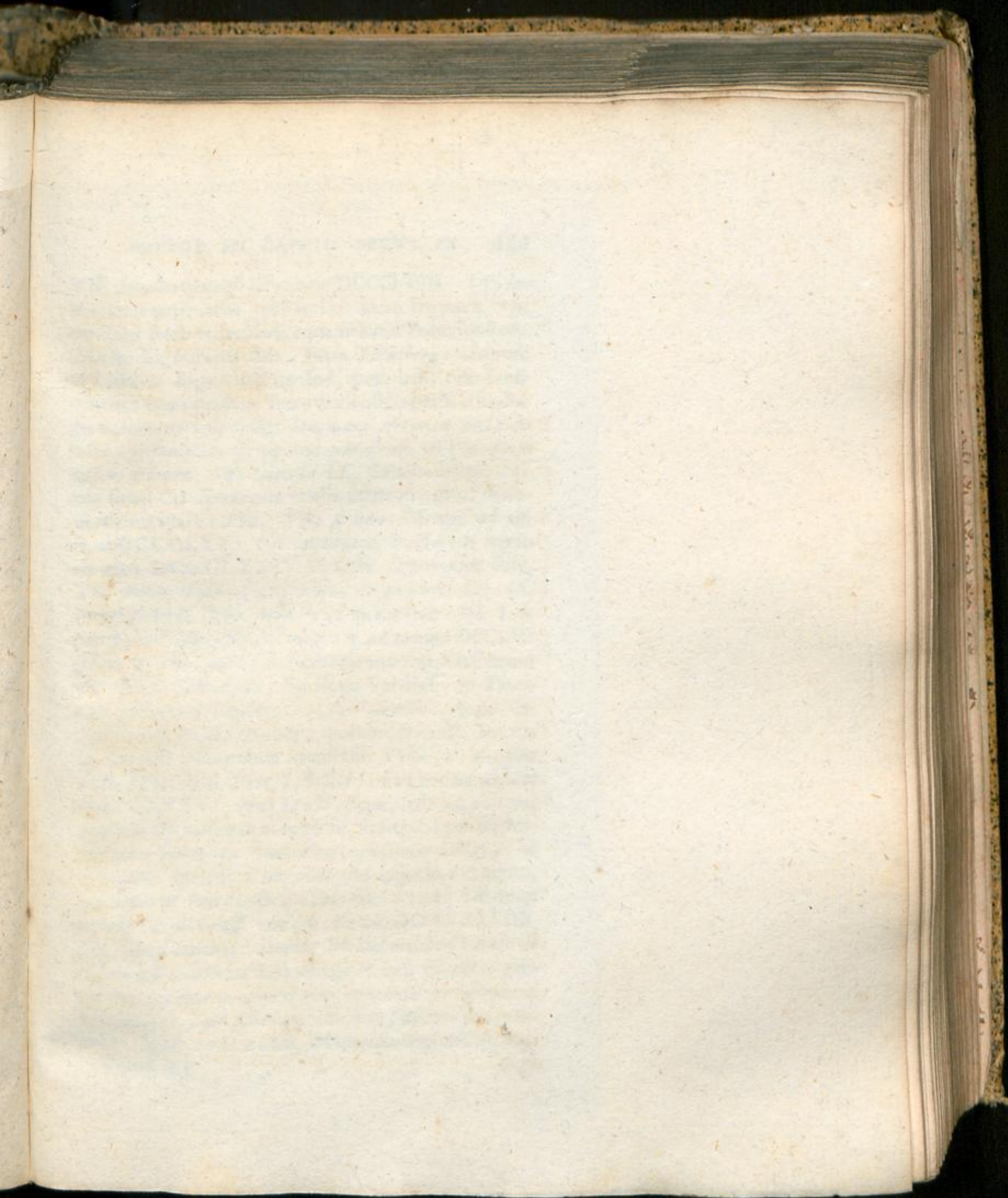
§. 44. PERSECUTIONES Imperii et Christianorum hostes *Mauri* et *Saraceni* ex Africa et Hispania erumpentes, Ecclesiam devastarunt, et in Christianos simul in Italia, Sicilia, Sardinia, et aliis locis grassati sunt. *Genebrardo* memorante, anno Christi DCCCL tres Arabum persecutiones in Hispania intra decennium Christianos afflixerunt, quas *Eulogius Martyr* tribus Libris descripsit. Irruptiones eorum in Graeciam et Thraciam *ELMACINVS* in *Hist. Saracen.* conf. etiam *ZONARAM* Tom. III in vita *Basilii Nordmanni* seu *Normegi* e Scania nauigiis egressi, et innumerabili multitudine in oras maritimas *Frisiae*, *Flandriae*, *Picardiae* et *Galliae* effusi, omnia caede, flammis et rapinis miscuere, ac Christianis passim magnum terrorem incusserunt; ut *Litaniae* hac de causa nouae institutae fuerint. De quorum grassationibus *Rerum Normannicarum* et *Francicarum* scriptores passim memorant. Conf. *Magdeburg. Centur. IX, cap. XVI* de *Motibus Polit. Vandali*, *Slavi* et *Bohemi*, feroces adhuc gentes, Christianos in Germania uicinos passim infestarunt, martyrio ipsos afficientes. *PAVLINVS GOTHVS* *Hist. Arct. Lib. II, cap. 44*, de *Danis* Christiana religione nondum mitigatis memorat, quod in uicinos Christianos fauierint. Conf. *CRANZII Lib. II Metropol. cap. III et XVII*.

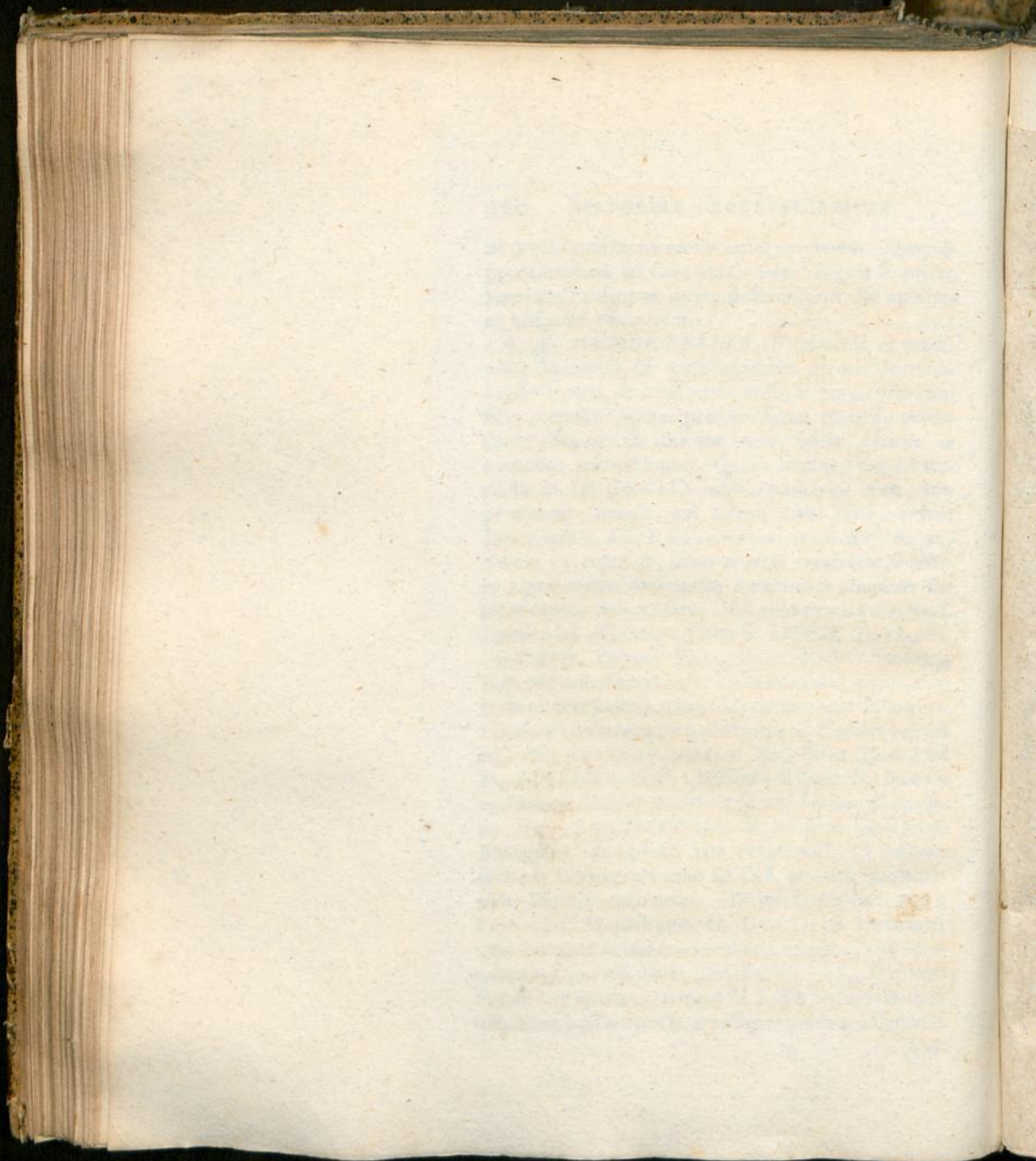
§. 45. In *Annalibus Bertinianis* ad an. DCCCXLVII *Bodo*, Diaconus gente *Alemannus*, qui ex Christiano Iudaeus factus, Christianos in Hispania grauissime afflixit. Nam *Saracenos* contra Christianos concitauit,
ut

ut

ut omni crudelitaris modo hosce premerent. Quapropter Christiani ad *Carolus Caluum*, Regem Franciae, regnique Episcopos literas dederunt, ut ille apostata ex Hispania reuocaretur.

§. 46. *MEMORABILIA*, si miracula et prodigia a Monachis ad confirmationem erroris de inuocandis sanctis, de celebrandis missis et purgatorio conficta recensere operae pretium foret, plurima occurrunt. Sed omisis illis aut leuiter tactis, ueriora ex annalibus annotabimus. Qualia sunt (1) *cometa* terribilis an. DCCCXIIIX uisus *Ludouicum Pium*, Imperatorem, terruit, cui Astronomus dixit, *metum hunc paganis, non DEI cultoribus conuenire*: At *LVDOVICVS* reposuit, *solum cometae creatorem se timere*; non tamen dimittendas poenitentiae occasiones his uelut indicis demonstratas. Vid. *CASSENDI Meteorol. Epicuri* fol. 163, et *uit. Peiresck. Lib. III.* (2) *Interitus Popieli*, *Poloniae* Principis, a muribus consumptum cum uxore et liberis, qui ex cadaueribus patruorum enati ultores sceleris, quod illos ueneno ante sustulisset. Hinc post interregnum principatus ad *Piasum* delatus est, teste *ALEX. GVAGNINO Rer. Polon. Tom. I ad an. DCCCXXX.* (3) *Christiana Religio in Daniam et Sueciam* Diuino munere per *Anscharum* propagata. (4) *Legendae Aureae*, h. e. uitae Sanctorum Euangelis aequiparari iam coeperunt. (5) *Fames* dira per Germaniam anno DCCCL grassata, quam *Annales Metenses* annotarunt. Dirior fames fuit, quam *Vrbergensis* Monachus ad an. DCCCIIIX annotauit, quae homines se inuicem comedere adegit. Vid. *Hermannum Contract. an. DCCCXCVI.* (6) *Spectrum* diabolicum in regno *Ludouici II*, Regis Germaniae per triennium multos miris praestigiis publice infestauit. Vid.

Vid. *Annales Metens.* ad annum DCCCLVIII. (7) *Innocentiae* probandae modus hoc aevo frequens, qui candenti ferro et feruienti aqua fiebat, a Pontifice Rom. Nicolao improbatus fuit. Nam *Theutberga* adulterii a *Lothario* Rege, marito suo, postulata, cum innocentiam suam candenti ferro demonstrare iussa esset, Papa nominatus respondit: *Singulare certamen nulla divina lege sancitum esse; qui id tentarent, DEVM ipsum uideri tentare.* (8) *Carolus II*, Caluus dictus, filium suum *Carolomannum* oculis priuauit, quod diaconi munus obire noller. Vid. *Annales Metens.* ad annum DCCCLXX. (9) *Ingentium locustarum* agmina anno DCCCLXXIV Galliam depopulata sunt. Vid. *Annal. Fuldens.* cit. anno, et AVENT. Lib. IV. (10) *Leo III*, Papa, teste BELLARMINO Lib. I de Sanct. beat. cap. VIII, et BARON. ad annum DCCCIII primum ἀποθεώσις, seu canonizationem Sanctorum introduxit, S. *Suiberte*, Episcopo Verdenfi, in Diuorum numerum translato. (11) *Valentinus*, Papa, festum omnium Sanctorum, iubente *Ludouico* Imper. ad Calend. Nouembris transtulit. Vid. BINIVM Tom. III Concil. Part. I, Sect. II, BARON. ad annum DCCCXXXV. (12) *Leo IV*, Papa, teste PLATINA, Angliam sibi uectigalem reddidit, *Ethewolfo* per dispensationem suam ex Monacho constituto Rege, ut quotannis domatim nummus sibi argenteus daretur, qui *denarius Petri* postea dictus fuit. (13) De *mira uisione Caroli Crassi* BARONIUS an. DCCCLXXXIX, n. 1, haec annotat: *Fertur libellus eiusdem Caroli de uisione ipsi ante triennium ostensa de locis inferis et purgatoriis, quibus complures torqueri uidit Principum et Episcoporum, qui bellorum ciuiliu fomitem succendissent.* Conf. VVILHELM. *Malmesburiens.* de Gest. Reg. Resenb. H.E. L Angl.

Angl. Lib. I, c. 2. (14) Hoc seculo corpus S. Marti ex urbe Alexandrina a mercatoribus Venetias translatum fuisse, daturum scilicet urbi patronum, teste PLATINA in vita Gregorii IV. (15) Hadrianus VIII, Papa, initio sui Pontificatus statim ad Senatum retulit: ne in creando Pontifice Imperatoris autoritas expectaretur. Ita ausi sunt, iudice CRANZIO in Metrop. Lib. V, pag. 106. Pontifices Imperatores suos contemnere, dum imperii uirtus elanguit. Addi potest Aelfridi, Regis Angliae, uitae religiositas, quam NAT. ALEXAND. Hist. Eccles. Secul. IX et X, c. g. Art. III, praedicat.

§. 47. Ex supra commemoratis constare potest, ut cum industria Imperatorum simul etiam (ut PLATINA in Formoso I loquitur,) Pontificum uirtus et integritas defecerit; sine, quod DEVS hominum peccata sic ulcisci uoluerit: cum, dicente Bouillo, scriptore Pontificio egregio, DEVS iustissimus sit, dum mortales rebus mortalibus addictos punit per ipsamet, quibus addicuntur; siue, quod homines moniti resipiscere noluerint, praedominante cleri ignorantia et ambitione. Vnde Romanam inter et Graecam Ecclesiam dirum schisma ortum, quod ipse BARONIUS ad annum DCCCXCIX deplorat: et ROLIVINGVS Carthusianus in Fascic. temp. pag. 68, exclamat: Heu heu, DOMINE DEVS, quomodo obscuratum est aurum! Mutatus est color optimus! qualia contigisse circa haec tempora etiam in sancta sede Apostolica, quam usque huc tanto zelo custodisti, legimus scandala! quales contentiones et aemulationes, sectae, inuidiae, ambitiones, intrusiones, persecutiones! O tempus pessimum, in quo defecit sanctus, et diminutae sunt ueritates a filiis hominum. In hac tamen corrupta rerum facie, Bulgari Bohemi, Dani et Sueci, quae Dei est gratia, ad fidem CHRIS-

